

MINISZTERELNÖKSÉG

ÉPÍTÉSZETI ÉS ÉPÍTÉSÜGYI HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

Németh László
elnök úr
részére
Fejér Megyei Építészek Kamarája

Székesfehérvár
Várkörút 23. fsz. 3.
8000

Tárgy: szerzői joggal kapcsolatos
állásfoglalás megküldése
Iktatószám: EYAT/315/2014.
Hivatkozási szám: 07-10002/2014
Ügyintéző: dr. Vörösmarty-Molnár
Enikő
Telefon: 896-1151
E-mail cím: [eniko.vorosmarty-
molnar@me.gov.hu](mailto:eniko.vorosmarty-molnar@me.gov.hu)

Tisztelt Elnök Úr!

Az EU-s támogatású tervezési munkákra vonatkozó, szerzői joggal kapcsolatos, 07-10002/2014 ügyiratszámú megkeresésére hivatkozva mellékelten megküldöm a szerzői jogi kérdésekben illetékes Igazságügyi Minisztérium nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős helyettes államtitkára jogi szakvéleményét.

Az állásfoglalás szerint az irányadó nemzetközi jogi és uniós jogi aktusok alapján megállapítható, hogy a szerzői vagyoni jogokról való lemondást, illetve azok átruházását a nemzetközi jogi szabályozás nem érinti, és az uniós jogi szabályozás sem harmonizálja az erre vonatkozó nemzeti szabályokat. Következésképpen e tekintetben az adott nemzeti szabályozás irányadó. Az adott tagállami jogalkotó hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy a szerzői vagyoni jogok átruházhatóságát milyen módon szabályozza. A hatályos szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. (Sztj.) 9. § alapján – mely a vonatkozó nemzetközi és uniós szabályokkal konform – a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogairól érvényesen lemondani nem lehet. A megkeresés szerinti esetben a kivitelezési tervek jogosultja szerződésben lemondana a szerzői jogairól, és azokat a megrendelőre ruházná át. Az Sztj. alapján azonban nincs lehetőség a szerzői jogról való lemondásra, és a jelen esetben a törvény a szerzői jog átruházását sem teszi lehetővé.

Az Sztj. azonban lehetőséget ad arra, hogy a szerzői jogok jogosultja felhasználási szerződés keretében engedélyezze a megrendelő számára művének felhasználását. A tárgybeli szerződés szövege tekintetében megállapítható, hogy az nem teljesen egyértelmű a jogszerzés tekintetében, ugyanis helyenként a szerzői jogok átruházásáról, máshol pedig a felhasználások engedélyezéséről szól. A fentiekben leírtak alapján az Igazságügyi Minisztérium álláspontja szerint elsősorban azt szükséges megvizsgálni, hogy a szerződés tárgyával kapcsolatos támogatási követelmények milyen szerződéses kikötéseket határoznak meg a közreműködők által létrehozott művekkel kapcsolatos szerzői jogok tekintetében. Amennyiben elvárás a támogatás nyújtója részéről, hogy a művekkel kapcsolatos felhasználási jogokat teljes körűen és korlátozás nélkül megszerezze, a

szerződésben egyrészt egyértelművé kellene tenni, hogy az nem a szerzői jogok átruházására vonatkozik (erre a törvény nem ad lehetőséget, így a kikötés jogszabályba ütköző volta miatt érvénytelen lenne), **hanem a terv felhasználásának engedélyezésére irányul a törvényi szabályozás keretein belül. Másrésztől indokolt minél pontosabban körülírni, hogy a szerződés alapján engedélyezett felhasználás milyen földrajzi területre, időtartamra, felhasználási módra, illetve mértékre vonatkozik** (így például azt is, hogy magában foglalja-e az átdolgozás, módosítás jogát, amely építészeti műveknél különös jelentőséggel bír), **továbbá azt is, hogy a felhasználási engedély kizárólagos-e.**

E kikötések alapvetően már most is megtalálhatóak a szerződésben, ugyanakkor ezek több helyen keverednek a szerzői jogok átruházásával, amely így zavaróvá és nehezen értelmezhetővé teszi a szerződés szövegét. E tekintetben szükséges utalni arra, hogy az Szjt. 42. §-ának (3) értelmében *„ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni”*.

A mellékelt jogi szakvélemény részletesebben is kitér az egyes jogszabályi rendelkezések értelmezésére.

Felhívom továbbá szíves figyelmét, hogy az IM nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős helyettes államtitkárának állásfoglalása az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozata értelmében kizárólag szakmai tájékoztatás érdekében készült, és nem minősül jogi kötőerővel rendelkező véleménynek.

Budapest, 2014. X/13.

Üdvözlettel:

Fülek Zsolt

Készült: 2 példányban/2 oldal
Kapják: 1. sz. pl.: Címzett
2. sz. pl.: Irattár

2014 OKT. 31

EHAT/31/4/2014

É. ME/47895

(műszolet)

**IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
NEMZETKÖZI IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRT FELELŐS
HELYETTES ÁLLAMTITKÁR**

Iktatószám: XX-3/ID/123/2/2014

Ügyintéző: dr. Báthory Zsófia,
dr. Munkácsi Péter

Telefonszám: 795 1711

Fülek Zsolt
Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkár
Miniszterelnökség
Budapest
Tárgy: szerzői joggal kapcsolatos jogi szakvélemény kérése - válaszlevél

Tisztelt Helyettes Államtitkár Úr!

Köszönettel kézhez kaptam a fenti tárgyban 2014. október 7. napján kelt levelét, amelyben a Fejér Megyei Építész Kamara elnökének megkeresése (07/10002/2014. ikt. szám) alapján a szerzői joggal kapcsolatos kérdés tisztázása, illetve jogi szakvélemény kialakítása érdekében fordult hozzám. A Fejér Megyei Építész Kamara (a továbbiakban: Kamara) elnöke azon kérdésben való állásfoglalás kérése érdekében fordult tisztelt Helyettes Államtitkár Úrhoz, hogy létezik-e olyan hatályos európai uniós jogszabály, amely a tervezők szerzői jogáról, illetve a szerzői jogról történő lemondásról rendelkezik.

Felhívom szíves figyelmét, hogy az alábbi állásfoglalásom az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozata értelmében kizárólag szakmai tájékoztatás érdekében készült, és nem minősül jogi kötőerővel rendelkező véleménynek.

1. Nemzetközi és európai uniós vonatkozások

Előzetesen megjegyzem, hogy az Európai Unió valamennyi tagállama részese a legjelentősebb szerzői jogi tárgyú nemzetközi egyezményeknek [így például az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezménynek (BUE - legutolsó, Párizsban, 1971. július 24-én felülvizsgált szövegét hazánkban az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet hirdette ki), továbbá a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Szerzői Jogi Szerződésének (WCT - kihirdette: a 2004. évi XLIX. törvény) és a WIPO Előadásokról és a Hangfelvételekről szóló Szerződésének (WPPT - kihirdette: a 2004. évi XLIX. törvény)]. Az Európai Unió maga a WCT-nek és a WPPT-nek igen, de a BUE-nek nem részese, mindazonáltal a WCT 1. cikk (4) bekezdése teremti meg a kapcsolatot a BUE releváns anyagi jogi rendelkezéseivel, amely így fogalmaz: „A Szerződő Felek betartják a Berni Egyezmény 1-21. cikkeiben és Függelékében foglalt rendelkezéseket”.

Az építészeti művek sajátos műfaját alkotnak. E vonásuk már a BUE-ből kitűnik. A műfajtak példálózó felsorolása szerint „Az irodalmi és művészeti művek kifejezés felőleli az

Igazságügyi Minisztérium 1055 Budapest, Kossuth tér 2-4.

tel.: +36 1 795-3188 tel: +36 1 796-1134

fax: +36 1 795 0521

irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet (...) építészeti mű, (...) építészeti (...) vonatkozású terv(ek), vázlat (...)."

A védelemben az a sajátos, hogy noha az építészeti mű szerzői jogi értelemben az építészeti terv többszörözése („megtestesítése”) útján létrejött „másolat”, ennek ellenére mind a terv, mind a megépített épület külön-külön műfajta. További sajátosság az, hogy az építészeti alkotás funkcionális, és nem elsősorban esztétikai mű. Mindazonáltal a művészeti alkotások között védi a BUE, ez tehát a védelem alapja, nem pedig az, hogy milyen funkciót milyen módon, milyen ötletesen valósít meg, vagy segít megvalósítani az építészeti mű. Az építészeti terv(mű) külön oltalma pedig annak a bizonyítéka, hogy a védelemnek nincsenek esztétikai követelményei. Megítélésem szerint ez indokolhatja, hogy az említett példákon felül az építészeti alkotások védelme tekintetében nem született olyan nemzetközi vagy regionális megállapodás, amely kifejezetten az építészeti művekre vonatkozóan tartalmazna univerzális jellegű szabályozást.

A szerzői jogról történő lemondás nemzetközi jogi vonatkozásait illetően kiemelendő a BUE 6bis. cikkének (1) bekezdése, amely szerint *„Függetlenül a szerző vagyoni jogaitól, sőt még azok átruházása után is, a szerző megtartja azt a jogát, hogy magának követelhesse a mű szerzőségét, és hogy tiltakozzék a mű mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása, illetve csorbítása ellen, amely a becsületére vagy hírnevére sérelmes.”*

Az Európai Unió szerzői jogi tárgyban kibocsátott irányelvei vagy ún. *soft law* eszközei (pl. ajánlások) közül a szerzői jogról való lemondással és átruházással összefüggésben az *információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról* szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (INFOSOC irányelv) (30) preambulum bekezdése következőket állapítja meg: *„Az ebben az irányelvben foglalt jogok – a vonatkozó tagállami szerzői jogi és szomszédos jogi rendelkezések sérelme nélkül – átruházhatók, átengedhetők vagy szerződésben adott felhasználási engedélyek tárgyát képezhetik.”*

Az idézett nemzetközi jogi és uniós jogi aktusok alapján megállapítható, hogy a szerzői vagyoni jogokról való lemondást, illetve azok átruházását a nemzetközi jogi szabályozás nem érinti, és az uniós jogi szabályozás sem harmonizálja az erre vonatkozó nemzeti szabályokat. Következésképpen e tekintetben az adott nemzeti szabályozás irányadó. Az adott tagállami jogalkotó hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy a szerzői vagyoni jogok átruházhatóságát milyen módon szabályozza.

2. A szerzői jogról történő lemondás

a) A tervezők szerzői joga

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 4.§ (1) bekezdése alapján a szerzői jogi védelem azt illeti meg, aki a művet megalkotta (szerző). Az építészeti, műszaki alkotások szerzője mindig a tervező, amely a Legfelsőbb Bíróság döntésében is megerősítést nyert (EBH 2000.382). A „tervező” fogalmi körbe tartoznak mindazon tervezési munkában résztvevők, akik olyan egyén-eredeti jellegű alkotótevékenységet végeznek, amelyet a szerzői jogi törvény a védelem előfeltételéül előír.

Levelében utalt arra, hogy a Kamara egy tagja panasszal élt, miszerint egy EU-s támogatású beruházás *kivitelezési tervezési díját* csak abban az esetben fizetnék ki részére, ha egy szerződésmódosítás aláírásával lemond szerzői jogairól és korlátlan szabad felhasználást biztosít tervei áttervezéséhez és módosításához. A kivitelezési tervek elkészítetési jogával kapcsolatban utalok a Szerzői Jogi Szakértő Testület (SZJSZT) 15/2010 sz. szakvéleménye alapján arra a gyakorlatban felmerült kérdésre, hogy a kiviteli tervek elkészítéséhez szükséges-e az engedélyezési tervdokumentáció szerzői jogi jogosultjának az engedélye.

"Amennyiben a kiviteli tervek semmiben sem térnek el az engedélyezési tervtől, csak részletezik azokat, és a felhasználáshoz szükségesek (Szt. 50. §) a kivitelezéshez szükséges műszaki-technikai kiegészítéseket tartalmazzák, így - tényállásfüggően - nem minden esetben beszélhetünk alkotói folyamatról, egyéni, eredeti alkotásról, így átdolgozásról sem. Ebből következően ilyen esetekben a kivitelezési tervek elkészítéséhez nem szükséges a szerző engedélyét kérni az Szt. 29. §-a alapján". Az átdolgozásnak nem minősülő kiviteli tervek elkészítésének joga ezek szerint – ellenkező kikötés híján - az eredeti felhasználási szerződéssel átengedett jogokba beleértendő.

b) A szerzői jogról való lemondás tilalma

A fentiek alapján a megkeresésnek a szerzői jogról történő lemondást érintő vonatkozásait az Szt. szabályai alapján vizsgáltam meg. Az Szt. vonatkozó rendelkezései következőket állapítják meg:

„ 9. § (1) A szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti a szerzői jogok - a személyhez fűződő és a vagyoni jogok - összessége.

(2) A szerző személyhez fűződő jogait nem ruházhatja át, azok másként sem szállhatnak át és a szerző nem mondhat le róluk.

(3) A vagyoni jogok - a (4)-(6) bekezdésekben foglaltak kivételével - nem ruházhatók át, másként sem szállhatnak át és azokról lemondani sem lehet.

.....

(6) A vagyoni jogok a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel átruházhatók, illetve átszállnak. A jogszerző - a jogok átruházására irányuló szerződés eltérő kikötése hiányában - a vagyoni jogokkal a továbbiakban rendelkezhet."

A hatályos Szt. rendelkezése alapján – mely a fentiekben kifejtettek okán a vonatkozó nemzetközi és uniós szabályokkal konform – a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogairól érvényesen lemondani nem lehet.

A megkeresés szerinti esetben a kivitelezési tervek jogosultja szerződésben lemondana a szerzői jogairól, és azokat a megrendelőre ruházná át. **Az Szt. alapján azonban a fentiek szerint nincs lehetőség a szerzői jogról való lemondásra, és a jelen esetben a törvény a szerzői jog átruházását sem teszi lehetővé.** (Ez utóbbi átruházásra a törvény csak kivételes esetekben ad lehetőséget, így pl. szoftverek vagy reklámozás céljára készült művek esetében.)

c) Felhasználási szerződés kötésének lehetősége

Az Szt. azonban lehetőséget ad arra, hogy a szerzői jogok jogosultja felhasználási szerződés keretében engedélyezze a megrendelő számára művének felhasználását (az Szt. a szerző vagyoni jogait általánosságban a felhasználás engedélyezésére való jogokként határozza meg). Az Szt. 16. § (1) bekezdése kimondja, hogy „(a) szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerzhető.” A célhoz kötöttség elvének megfelelően a felhasználó csak olyan felhasználásra jogosult, amellyel a szerzővel megállapodott.

Az Szt. V. fejezete tartalmazza a felhasználási szerződésre vonatkozó szabályokat. Az alábbiakban csak a tárgybeli megkeresésben hivatkozott szerződés szempontjából lényeges szabályokat emelném ki: „A felhasználási szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg. A felhasználási szerződésre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha e törvény vagy más jogszabály az eltérést nem tiltja.” [Szt. 42. § (2) bekezdés] A törvény

többek között lehetőséget ad kizárólagos felhasználási engedélyt biztosító, továbbá határozatlan időre szóló felhasználási szerződés kötésére. (Szt. 43. §) A törvény azt is szabályozza, hogy a felhasználó (jelen esetben a megrendelő) milyen feltételekkel ruházhatja át harmadik személyre a felhasználási engedélyt. [46. §] A felhasználó a felhasználás jogát csak abban az esetben ruházhatja át harmadik személyre vagy engedélyezheti a mű további, mások általi felhasználását, ha azt a szerző kifejezetten megengedte.

A felhasználási szerződésekkel kapcsolatos szabályozás értelmében a felhasználás engedélyzése olyan széleskörű jogosultságokat is létesíthet a felhasználó oldalán, mely egyébként a jogok átruházásával érhető el.

Fontos kiemelni azt is, hogy a megkereséshez csatolt szerződés tárgya, illetve tartalma speciálisnak tekinthető abból a szempontból, hogy a teljesítés finanszírozása az elmondottak szerint részben (vagy egészben) közpénzből (valamilyen állami vagy uniós forrásból) történik. Ilyen esetben előfordulhat, hogy a támogatás nyújtója olyan feltételeket határoz meg a támogatás kedvezményezettje számára, amelyeket ez utóbbi köteles figyelembe venni és beépíteni a projektbe általa – legtöbbször közbeszerzési eljárás eredményeként – bevont közreműködőkkel megkötendő szerződésekbe. Amennyiben a finanszírozott projekt tárgya valamilyen szellemi alkotás létrehozatala, elvárás lehet a támogatás nyújtója részéről, hogy a támogatás kedvezményezettje megszerezze a közpénzből létrehozott szellemi alkotás hasznosítására vonatkozó jogokat a lehető legteljesebb mértékben. Ennek megfelelően például a Környezet és Energia Operatív Program konstrukcióihoz tartozó Általános Pályázati Útmutató, amely a Kormány által elfogadott 2011–2013. közötti időszakra vonatkozó Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) akciótervei alapján került kidolgozásra, a szerzői jogokkal kapcsolatban akként rendelkezik, hogy „a KEOP által támogatott szerződésekben ki kell kötni, hogy a létrejövő szerzői jogi védelem alá eső alkotásoknak a kedvezményezett tulajdonába kell kerülniük. A kedvezményezett köteles a közbeszerzési eljárás lefolytatása során az ajánlati felhívásban, illetve a nyertes ajánlattevővel megkötött szerződésben kikötni, hogy a teljesítés során keletkező, szerzői jogi védelem alá eső alkotáson a kedvezményezett területi korlátozás nélküli, határozatlan idejű, kizárólagos és harmadik személynek átadható felhasználási jogot szerez, továbbá jogot szerez az alkotás (terv) átdolgozására is.” Fontos azonban megjegyezni, hogy az ilyen formában előírt szerződési kikötések tartalma sem állhat ellentétben az Szt. fentebb hivatkozott előírásaival. Ennek megfelelően az idézett követelmény sem a szerzői jogról való lemondás, illetve jogátruházás kötelezettségét fogalmazza meg, hanem az Szt. szerint egyébként lehetséges kizárólagos és korlátozás nélküli felhasználási engedély beszerzéséről rendelkezik, amely az átdolgozásra is kiterjed.

A tárgybeli szerződés szövege tekintetében megállapítható, hogy az nem teljesen egyértelmű a jogszerzés tekintetében, ugyanis helyenként a szerzői jogok átruházásáról, máshol pedig a felhasználások engedélyezéséről szól. A fentiekben leírtak alapján álláspontom szerint elsősorban azt szükséges megvizsgálni, hogy a szerződés tárgyával kapcsolatos támogatási követelmények milyen szerződéses kikötéseket határoznak meg a közreműködők által létrehozott művekkel kapcsolatos szerzői jogok tekintetében. Amennyiben elvárás a támogatás nyújtója részéről, hogy a művekkel kapcsolatos felhasználási jogokat teljes körűen és korlátozás nélkül megszerezze, véleményem szerint a szerződésben egyrészt egyértelművé kellene tenni, hogy az nem a szerzői jogok átruházására vonatkozik (erre a törvény nem ad lehetőséget, így a kikötés jogszabályba ütköző volta miatt érvénytelen lenne), hanem a terv felhasználásának engedélyezésére irányul a törvényi szabályozás keretein belül. Másrészt indokolt minél pontosabban körülírni, hogy a szerződés alapján engedélyezett felhasználás milyen földrajzi területre, időtartamra, felhasználási módra, illetve mértékre vonatkozik (így például azt is, hogy magában foglalja-e az átdolgozás, módosítás jogát, amely építészeti műveknél különös jelentőséggel bír), továbbá azt is, hogy a felhasználási engedély kizárólagos-e. E kikötések

alapvetően már most is megtalálhatóak a szerződésben, ugyanakkor ezek több helyen keverednek a szerzői jogok átruházásával, amely így zavaróvá és nehezen értelmezhetővé teszi a szerződés szövegét. E tekintetben szükséges utalni arra, hogy az Szjt. 42. §-ának (3) értelmében „(h)a a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni”.

Véleményem szerint a fent leírtak alapján biztosítható, hogy a megbízó a céljainak megfelelően felhasználja a tervet.

Budapest, 2014. október „30.”

Tisztelettel:

